

КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ІВАНА ОГІЄНКА

Педагогічний факультет

Кафедра образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та
реставрації творів мистецтва

До захисту допущено

Завідувач кафедри

_____ Урсу Н.О.

« ____ » _____ 2020 р.

Дипломна робота бакалавра

з теми

**ТЕХНІКА МАЛЮВАННЯ МЕТАЛЕВИХ КОМПОНЕНТІВ У
НАТЮРМОРТАХ З АТРИБУТАМИ МИСТЕЦТВА**

Виконала: студентка 4 курсу галузі знань
0202 Мистецтво напряму підготовки
6.020208 Декоративно-прикладне мистецтво

денної форми навчання

Жак Христина Вікторівна

Керівник:

Луць С. В., кандидат мистецтвознавства,
старший викладач

Рецензент:

Паур І. В., кандидат історичних наук,
доцент

Кам'янець-Подільський

2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1	
НАТЮРМОРТ З АТРИБУТАМИ МИСТЕЦТВА В КОНТЕКСТІ ІНШИХ ЖАНРІВ.....	5
1.1. Натюрморт як самостійний жанр мистецтва. Основні періоди розвитку.....	5
1.2. Натюрморт в контексті інших жанрів мистецтва. Художні та композиційні особливості жанру.....	13
1.3. Тематичне розмаїття натюрморту. Натюрморт з атрибутами мистецтва.....	22
РОЗДІЛ 2	
ТЕХНОЛОГІЯ НАПИСАННЯ МЕТАЛЕВИХ КОМПОНЕНТІВ У НАТЮРМОРТАХ З АТРИБУТАМИ МИСТЕЦТВА.....	31
2.1. Техніка і технологія в живописі. Методика написання натюрморту.....	31
2.2. Технологічні особливості виконання натюрмортів у голландській манері. Написання металевих компонентів у натюрморті з атрибутами мистецтва.....	39
ВИСНОВКИ.....	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	46
ДОДАТКИ.....	49

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. «Коли в мистецтві заходить мова про натюрморт, то насамперед згадують про чудових голландських майстрів, які уже в XVII ст. розробляли в цьому жанрі найрізноманітніші його види», – писав у своїй книзі «Рембрандт і його сучасники» один з найбільших дослідників голландського мистецтва XVII ст. Вільгельм фон Боде [21]. Ще в античності з'являються перші передумови виникнення натюрморту, але як самостійний жанр він вперше виділяється лише на рубежі XVI-XVII ст. у Голландії.

Серед інших його видів на окрему увагу заслуговує натюрморт з атрибутами мистецтва, що розвинувся в контексті вченого натюрморту. Одним з перших і найбільш відомих у цій області є натюрморт Жана-Батіста Шардена «Атрибути мистецтва». Сьогодні існує багато послідовників Шардена, які по-власному інтерпретують даний вид натюрморту, вносячи в його композицію найрізноманітнішу художню атрибутику. Серед багатьох компонентів особливе місце займають предмети, або деякі елементи з металу. Написання металевих компонентів вимагає певних знань і вмінь, оскільки даний матеріал володіє особливою відображаючою здатністю, яку так прагнули передати художники. Саме ця здатність приваблювала митців XVII ст. і тому на голландських натюрмортах так багато виробів з різноманітних металів.

Мета дослідження – визначити художньо-стильові і техніко-технологічні особливості написання натюрморту з атрибутами мистецтва в голландській манері XVII ст.; дослідити специфіку написання металевих компонентів.

Завдання дослідження:

1. Розглянути натюрморт як самостійний жанр образотворчого мистецтва; визначити основні періоди його розвитку.
2. Проаналізувати тематичне розмаїття натюрморту.

3. Дослідити поняття техніки і технології в живописі; висвітлити методику написання натюрморту.

4. Вивчити технологічні особливості виконання натюрмортів у голландській манері; дослідити технологію написання металевих компонентів у натюрморті з атрибутами мистецтва

Об'єкт дослідження – техніко-технологічні особливості написання металевих елементів у натюрморті з атрибутами мистецтва.

Предмет дослідження – натюрмортні композиції з металевими компонентами, виконані в голландській манері.

Хронологічні межі дослідження охоплюють XVI – початок XXI ст.

Територіальні межі дослідження поширюються на західноєвропейські, російські та українські терени.

Методи дослідження. Для виконання завдань дослідження використані загальнонаукові та спеціальні методи наукових досліджень. До загальнонаукових методів належать: фактологічний, представлений виявленням і вивченням візуального матеріалу; аналітичний, представлений аналізом літературних джерел; метод порівняльного аналізу.

Наукова новизна дослідження полягає у здійсненні аналізу специфіки написання металевих компонентів у натюрморті з атрибутами мистецтва.

Практичне значення роботи. Результати дослідження можуть бути використані:

1. Для поглибленого вивчення історії образотворчого мистецтва.
2. При підготовці лекційних курсів у навчальних закладах мистецького профілю.
3. У практичній діяльності закладів художнього спрямування.

Структура і обсяг бакалаврської роботи: текстова частина наукової роботи складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

Натюрморт – це жанр образотворчого мистецтва, в якому головними персонажами твору виступають звичайні речі. Це можуть бути не лише неживі предмети, а й живі істоти. Однак птахи, тварини або люди в натюрморті за задумом художника відіграють другорядну роль, лише доповнюючи основний мотив картини.

Як окремий жанр живопису натюрморт сформувався лише в XVII ст., але люди ще набагато раніше почали зображувати побутові предмети на картинах і стінах. Так, найдавніші зображення предметів побуту можна побачити на фресках Стародавнього Єгипту, а також розписах і мозаїках Стародавніх Греції та Риму.

У XV-XVI ст. натюрморт ще не розглядався художниками в якості повноцінного жанру станкового живопису. Буденні речі були лише другорядною частиною загальної композиції твору на історичну чи релігійну тематику.

Але вже у XVII ст. натюрмортний живопис став повноцінним жанром мистецтва. Це сталося в найбільшому центрі торгівлі Північної Європи – Нідерландах. І величезну роль в цьому відіграли знамениті «малі голландці». У ті часи в Голландії на ринку живопису панувала жорстка конкуренція. Художники прагнули до ідеалу відточити власну майстерність і дуже часто свідомо обирали вузьку тематику для своїх творів. Тоді ж з'явилися основні піджанри натюрморту: квітковий, фруктовий, розкішний, кухонний, мисливський, рибний, тональний, ванітас, натюрморт-обманка і т.д.

Поряд з іншими видами натюрморту з'явився і натюрморт з атрибутами мистецтва, що розвинувся в контексті вченого натюрморту. Найпопулярнішими серед художників були натюрморти з атрибутами музичного та образотворчого мистецтва.

Техніка голландського натюрморту включає певні етапи, основними з яких є підмальовка, корпусне письмо і лесування.

Однією з особливостей голландського натюрморту є реалістичність зображення і робота на фактурами. Великою популярністю користувалися предмети з великою відображаючою здатністю, насамперед скляні і металеві.

Написання металевих предметів у голландському натюрморті відбувається за тими самими правилами, що й інших компонентів. Проте особлива увага приділяється відблискам, що є характерною особливістю виробів з металу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Визер В. Живописная грамота. Система цвета в изобразительном искусстве. Москва : Питер, 2006. 191 с.
2. Виппер Б. Введение в историческое изучение искусства. Москва : Изобразительное искусство, 1985. 285 с.
3. Виппер Б. Проблема и развитие натюрморта. Санкт-Петербург : Азбука-классика, 2005. 382 с.
4. Виппер Б. Статьи об искусстве. Москва : Просвещение, 1972. 100 с.
5. Волков Н. Композиция в живописи. Москва : 1977. – 27 с.
6. Волков Н. Цвет в живописи. Москва : Искусство, 1965. 215 с. : ил.
7. Выборнова Г. Роль освещения в натюрморт. Москва : Художник, 1984. – 85 с.
8. Горбачов Д. Український авангард: мистецтво України ХХ століття. Київ : 1998. 134 с.
9. Гренберг Ю. Технология станковой живописи. История и исследования. Москва : Изобразительное искусство, 1982. 319 с. : ил.
10. Гречанский Л., Серов К., Остапов В. Творческий процесс и художественное восприятие. Москва : 1978. 200 с.
11. Даниэль. С. Натюрморт : к предыстории жанра. Москва : Художник и знаток, 2005. 23 с.
12. Дмитриев С., Бурлацкая К. Живопись и натюрморт. Москва : Вече, 2002. 320 с.
13. Дмитриева Н. Мгновение, остановленное цветом Т. А. Мавриной: графика, живопись. ММосква : Советский художник, 1977. 56 с.
14. Дятлова Р. Мастера Натюрморта. Москва : Вече, 2002. 272 с.
15. Живопись маслом: голландский натюрморт [Электронный ресурс]. Режим доступа : <https://izo-life.ru/holland/>.
16. Живопись маслом: технология [Электронный ресурс]. Режим доступа : <http://arttrening.blogspot.com/2010/11/blog-post.html>.

17. Живопис натюрморту : навчальний посібник [Електронний ресурс].
Режим доступу : <https://kopilkaurokov.ru/izo/prochee/navchalniiposibnikzhivopisnatiurmortu>.
18. Живопись натюрморта : методические рекомендации / Ю.П. Беженарь, Д.П. Гвоздев. – Витебск : ВГУ имени П.М. Машерова, 2015. – 42 с.
19. Как научиться рисовать металл [Электронный ресурс]. Режим доступа : <http://www.drawmaster.ru/186-kak-risovat-metall.html>.
20. Кантор А. Предмет и среда в живописи: проблемы взаимоотношений предметного мира и пространственной среды. Москва : Советский художник, 1981. 127 с.
21. Кузнецов Ю. Голландская живопись XVII-XVIII веков в Эрмитаже : очерк-путеводитель. Санкт-Петербург : Искусство, 1988. Изд. 3. 230 с.
22. Кузнецов Ю. Западноевропейский натюрморт. Москва : Советский художник, 1980. 175 с.
23. Кулієнко Л. Розмаїття українського натюрморту [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://narodna.pravda.com.ua/culture/4995519b653e9/>.
24. Йогансон Б. О живописи: Как составить натюрморт. Как написать натюрморт. Москва : Искусство, 1960. 32 с.
25. Лучук В. Сучасний український натюрморт: проблема співвідношення традиції і новаторства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vuzlib.com/content/view/1559/62/>.
26. Музыка и натюрморт [Электронный ресурс]. Режим доступа : <http://www.veronavisita.it/?p=16664>.
27. Натюрморт – жанр живописи [Электронный ресурс]. Режим доступа : <https://veryimportantlot.com/ru/news/blog/natyurmort-zhanr-zhivopisi>
28. Натюрморт : цветы и плоды [Электронный ресурс]. Режим доступа : <http://valentina-site.ru/natjurmort/natyurmort-tsvetyi-i-plodyi-chast-4>.
29. Неклюдова М. Традиции и новаторство в русском искусстве конца XIX – начала XX века. Москва : Искусство, 1991.

30.Описание картины Жана-Батиста Шардена «Атрибуты искусства» [Электронный ресурс]. Режим доступа : <https://opisanie-kartin.com/opisanie-kartiny-zhan-batista-shardena-atributy-iskusstva/>.

31.Пучков А., Триселев А. Методика работы над натюрмортом. Москва : Просвещение, 1982. 124 с.

32.Разновидности жанра натюрморт [Электронный ресурс]. Режим доступа : <https://www.art-spb.ru/article/329>.

33.Ракова М. Русский натюрморт конца XIX – начала XX века. Москва : Искусство, 1970. 147 с. : ил.

34.Тютюнник В. Материалы и техника живописи. Москва : Академия художеств, 1962. 207 с.

35.Филонович И. Натюрморт. Москва : Просвещение, 1975. 95 с.